

Kent Henningson

Utbildningsnämnden 2020-04-29

Uppdrag: Plan för åtgärder för att få en budget i balans inkluderat med en plan för översyn av en långsiktig förskole/skolorganisation i Danderyds kommun

Ärende

Kommunstyrelsen beslutade den 25 november 2019, § 169, uppdra till bildningsförvaltningen att vidta åtgärder för långsiktig budget i balans.

Vid utbildningsnämndens sammanträde den 5 februari 2020, § 2, konstaterades att det med den nya sammanslagna nämnden var för kort tid för att hinna presentera en åtgärdsplan till nämndens första sammanträde för året. Utbildningsnämnden godkände vid sammanträde den 18 mars 2020, § 21, en plan för översyn av en långsiktig förskole/skolorganisation i Danderyds kommun.

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar godkänna föreliggande plan för åtgärder för att få en budget i balans inkluderat med en plan för översyn av en långsiktig förskole/skolorganisation, utan att nu ta ställning till de enskilda tänkbara förslagen inom effektiviseringar och besparingar. Planen överlämnas till kommunstyrelsen.

Bildningsförvaltningens yttrande

Under januari och februari har, vid samtliga kommunala enheter inom förskola och skola, pågått ett fortsatt intensivt arbete med att verkställa de åtgärder som planerats inför budgetåret 2020.

Genom dessa åtgärder har merparten av enheterna lyckats lägga en budget i balans för 2020, dock återstår ca 12 miljoner beskrivna som ofinansierade åtgärder. Merparten av underskottet är en konsekvens av att flera enheter brottas med en obalans när det gäller tillgång och efterfrågan på förskole- respektive skolplatser. Detta visar sig främst i höga lokalkostnader men också i orimligt små barn- och elevgrupper med höga personalkostnader som följd.

Bildningsförvaltningen har fått i uppdrag att i samråd med tekniska förvaltningen göra en genomgripande översyn av kommunens samtliga förskole- och skollokaler och återkomma med en beskrivning över vilka lokaler som på längre sikt lämpar sig för förskole- respektive skolverksamhet ur ett pedagogiskt, ekonomiskt och arbetsmiljömässigt

Kent Henningson

perspektiv. Arbetet ska samordnas med fastställd lokalförsörjningsplan, uppdraget att utjämna skolplatser i Djursholm samt byggnadsnämndens nya uthyrningsstrategi.

Vid budgetuppföljningen per 2020-03-31 kan konstateras att det prognostiserade underskottet för helåret nu ökat till ca 21 miljoner kronor. Konkreta åtgärder inom respektive verksamhetsområde har redovisats som en bilaga till budgetuppföljningen per 2020-03-31 (Dnr UN 2020/0261)

Analysen av de vidtagna åtgärderna och deras beräknade effekter i kombination med det arbete som förvaltningen gjort i samband med inlämnandet av svar på planeringsförutsättningar för 2021 samt 2022/2023 ger vid handen att mer övergripande och strategiska åtgärder måste vidtas för att på kortare och längre sikt uppnå en budget i balans för verksamheterna i egen regi.

Förvaltningen har därför i planeringsförutsättningar för 2021 samt 2022/2023 beskrivit följande förslag till långsiktiga åtgärder:

Effektivisering inom utbildningsnämndens verksamheter i egen regi

Inom utbildningsnämndens verksamheter i egen regi har ett stort antal besparings- och effektiviseringsåtgärder vidtagits de senaste åren. För att uppnå en hållbar ekonomi i balans bedöms det inte vara tillräckligt att på enhetsnivå fortsätta att se över kostnader. Merparten av enheterna har lyckats lägga en budget i balans 2020 men kan få fortsatta problem inför 2021, då kostnaderna bedöms öka mer än uppräkningspeng. Den stora utmaningen har dock de enheter som har för få barn och elever i förhållande till sin kapacitet. Detta genererar höga lokalkostnader per elev och små barn- och elevgrupper med höga personalkostnader som följd.

Utöver de åtgärder som görs i form av tätare ekonomisk uppföljning per enhet, minskad bemanning på förskolor och skolor, uppsägning av lokaler samt andra operativa kostnadsbesparingar, bedöms strategiska och strukturella förändringar vara nödvändiga. Detta för att ha en möjlighet att komma tillrätta med det underskott som prognostiseras 2020 och kunna uppvisa en budget i balans år 2021 - 2023. Bedömningen är dock att det även med dessa åtgärder är oklart hur snabbt en budget i balans kan uppnås då föreslagen uppräkningspeng om 1 procent tydligt understiger bedömd framtida lönekostnadsutveckling.

Nedanstående åtgärder är några tänkbara som dock först måste diskuteras och utredas och därefter bli föremål för politiska beslut:

- minska löneglidningen genom att sänka kompetenskrav vid nyanställningar
- minska lärartätheten

Kent Henningson

- ökad undervisningstid för lärare
- minska antalet skolor och öka kapaciteten per skola
- öka flexibiliteten i användandet av byggnader för att kunna hantera ett växlande antal elever
- förändra detaljplaner så att outnyttjade lokaler kan användas till annat under tid då lokalerna inte behövs/finns som resurs inför en eventuell ökning av antalet elever
- ändra hyresmodell så att inte enskilda enheter behöver bekosta tomställda lokaler eller paviljonger som inte används
- minska omfattning av, och centralisera vissa tjänster. Exempelvis inom elevhälsa, vaktmästeri, bibliotek, administration och ledning
- pedagogiska tjänster delas mellan skolor i ännu större utsträckning genom en ökad planering och samverkan vid schemaläggning
- utöka användning av fritidspersonal inom skolan, exempelvis som vikarier, eller elevassistenter på förmiddagar och vid lunchtid
- anställa HR-konsult för att stödja och följa upp enheternas arbete för en följsam kompetensförsörjning och för att säkerställa att åtgärder vidtas enligt plan

Dessa, och/eller andra åtgärder bedöms vara nödvändiga för att skapa bättre möjligheter för verksamheter i egen regi att nå en hållbar ekonomi framöver. Åtgärderna, som i vissa fall delvis redan är genomförda behöver utredas vidare och kombineras med ett fortsatt effektiviseringsarbete på respektive enhet. Dock finns en uppenbar risk att vissa av åtgärderna negativt påverkar Danderyds kommuns plats som topprankad kommun när det gäller lärarbehörighet, lärarlöner och i förlängningen eventuellt även skolresultat.

Med föregående års underskott och med en låg uppräknings av peng kommande år kommer många strategiska åtgärder behövas.

Kent Henningson
Bildningsdirektör

Expedieras
Kommunstyrelsen inkl tjänsteutlåtande